

Asia C-378/08

Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA ym.

vastaan

Ministero dello Sviluppo economico ym.

(Tribunale amministrativo regionale della Sicilian esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Saastuttaja maksaa periaate – Direktiivi 2004/35/EY – Ympäristövastuu – Ajallinen sovellettavuus – Pilaantuminen, joka on alkanut ennen direktiivin täytäntöönpanon määräpäivää ja jatkunut sen jälkeen – Kansallinen lainsäädäntö, jossa kustannukset tästä pilaantumisesta aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta kohdistetaan useisiin yrityksiin – Tuottamus- tai huolimattomuusedellytys – Syy-yhteyttä koskeva edellytys – Julkiset rakennusurakat

Julkisasiamies J. Kokottin ratkaisuehdotus 22.10.2009 I - 1922

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 9.3.2010 I - 1969

Tuomion tiivistelmä

*Ympäristö – Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja korjaaminen – Ympäristövastuu – Direktiivi 2004/35 – Saastuttaja maksaa periaate
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/35 3 artiklan 1 kohta, 4 artiklan 5 kohta, 11 artiklan 2 kohta ja 16 artiklan 1 kohta)*

Jos ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annettun direktiivin 2004/35 soveltamisen ajalliset edellytykset ja/tai sen soveltamisen asialliset edellytykset eivät täyty ympäristön pilaantumista koskevassa tapauksessa, tällaiseen tapaukseen sovelletaan kansallista oikeutta noudattaen kuitenkin perussopimuksen määräyksiä ja rajoittamatta johdetun oikeuden muiden sääösten soveltamista.

Direktiivin 2004/35 3 artiklan 1 kohtaa, 4 artiklan 5 kohtaa ja 11 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että kun toimivaltainen viranomainen päättää edellyttää tämän direktiivin liitteen III piiriin kuuluvien toimintojen harjoittajilta ympäristövahinkoja korjaavia toimenpiteitä, tämän viranomaisen ei tarvitse osoittaa, että toiminnanharjoittajat, joiden toiminnasta ympäristövahinkojen katsotaan aiheutuneen, olisivat menelleet tuottamuksellisesti, huolimattomasti tai myöskään tahallisesti. Tämän viranomaisen on sen sijaan ensinnäkin tutkittava, mistä todettu pilaantuminen on aiheutunut, jolloin viranomaisella on tässä tarkoituksessa harkintavaltaa päättäessään menettelystä, käytettävistä keinoista ja tällaisen tutkimuksen kestosta. Toiseksi tämän viranomaisen on todisteltava koskevien kansallisten oikeussääntöjen mukaisesti osoitettava korjaavia toimenpiteitä suorittamaan määrättyjen toiminnanharjoittajien toiminnan ja pilaantumisen välinen syy-yhteys.

Direktiivi 2004/35 ei ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa tämän direktiivin puitteissa toimiva toimivaltainen viranomainen oikeutetaan myös hajakuormituksesta johtuvan pilaantumisen yhteydessä oletamaan, että toiminnanharjoittajien ja todetun pilaantumisen välillä on syy-yhteys, koska niiden laitokset sijaitsevat pilaantuneen alueen läheisyydessä. Toimivaltaisella viranomaisella on kuitenkin saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti oltava tällaisen syy-yhteyden olemassaoloa koskevan oletaman tekemiseksi tiedossaan tosiseikkoja, jotka ovat omiaan tukemaan sen oletamaa, kuten toiminnanharjoittajan laitoksen sijainti todetun pilaantumisen läheisyydessä sekä havaittujen ympäristöä pilaavien aineiden ja kyseisen toiminnanharjoittajan toiminnassaan käyttämien aineiden välinen vastaavuus.

Kun lisäksi direktiivin 2004/35 16 artiklan 1 kohdassa säädetään nimenomaisesti EY 176 artiklan tavoin, ettei direktiivi estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai antamasta

tiukempia säännöksiä ympäristövahinkojen ehkäisemisestä ja korjaamisesta, jäsenvaltio voi muun muassa päättää, että muiden kuin kyseisen direktiivin liitteessä III säädettyjen toimintojen harjoittajilla on ankara vastuu ympäristövahingoista, eli direktiivin 2 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan mukaisesti tämä ei koske vain suojeltaville lajeille

ja luontotyypeille vaan myös vesille ja maaperälle aiheutettuja vahinkoja.

(ks. 44, 57, 65 ja 68–70 kohta sekä tuomiolauselma)